Poštnina plačana v gotovini.
ŠTEV. 172.
V LJUBLJANI, četrtek, 27. avgusta 1925.
Posamezna številka Din 1·—.
LETO II.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj in praznikov.
Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20·—, inozemstvo Din 30·—

Neodvisen političen list.
UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu Štev. 12.[illegible]

Politične harlekinade.

Razdrapane med in povojne razmere so rodile na gospodarskem polju verižništvo, v javnem življenju pa razne politične harlekinade. Ker se v gospodarskem življenju muzika brez denarja vedno veliko preje neha ko v političnem, zato je verižništvo propadlo, dočim so politične harlekinade še vedno na dnevnem redu. Toda skrajni čas je, da se nehajo tudi te harlekinade in prične tudi v našem javnem življenju konsolidacija.

Ni bilo naše politično življenje pred vojno idealno, toda tega pa le ni bilo, da bi se v javnosti predstavljali ljudje kot ministri, ki to nikdar niso bili ali ki to niso več. Še manj pa je bilo mogoče, da bi časopisi te samolastne titulature sankcionirali. In nič drugega ko politična harlekinada je, če se kdo predstavlja za predsednika kakega mestnega odbora, ki dejansko niti ne obstoji.

Kakor so te harlekinade smešne in neznosne, vendar niso še najhujše. V Sloveniji imamo vse polno ljudi, ki mislijo, da je njihov poklic, da so politični voditelji naroda. Nekoč jih je slučajna konjunktura dvignila nekaj kvišku in od tedaj se imajo za poklicane, da zastopajo narod in da ob vladnih krizah delajo kombinacije. Se vozarijo v Beograd, konferirajo skozi zaprte duri, sklicujejo sestanke brez udeležencev in delajo za sebe reklamo, ko da so oni tisti, ki pridejo na vsak način v poštev pri prvi kombinaciji. V resnici pa delajo samo napotje in v Beogradu se oddahnejo, kadar so se teh vsiljivih in brezokusnih nadlog rešili. Čas je, da se tudi Slovenija oddahne, ko bo rešena teh političnih harlekinov.

Zakaj redno daje pravico do zastopstva naroda samo narod na volitvah. Volitve so za politike izpit in kdor ni tega izpita položil, ima v politiki prav tisto upravičenost, ko uradnik v javni službi brez potrebne kvalifikacije. Druga stvar je seveda s političnimi strokovnjaki, z možmi javnega dela, ki so vedno pokliceni, da posežejo v javno življenje, ker je od njih kritike napredek narodnega gospodarstva in narodove kulture direktno odvisen. Toda teh vrst se izogibljejo politični harlekini z vso vehemenco, ker kaj bi kazali svoje harlekinstvo, ki se pred razumniki pokaže v vsej nagoti.

V Sloveniji pa imamo končno še politično harlekinstvo tretje stopnje. To so politične harlekinade, ki jih uganja stranka samostojnih demokratov. Čeprav nima mandata naroda, čeprav je vsa resna slovenska inteligenca proti njej, se hoče vendarle za vsako ceno predstavljati kot zastopnica slovenskega naroda. Preje je delala to za ceno teptanja slovenskih interesov, sedaj pa hoče doseči isto s ponujanjem sebe na vse strani. Ali z velikim R ali z malim r, samo da bomo v vladi, je njihov cilj. Preje za konsumentsko politiko, danes za agrarno, preje za integralno jugoslovenstvo, danes za integralno slovenstvo, preje za politiko trde roke, danes za sporazum, skratka za vse, kar nas spravi v vlado. In ker je pot v vlado zaprta, se ustanavljajo posebni mestni odbori in če se ne posreči manever v prvem, se ustanovi drugi, tretji. Če se spozabljajo posamezniki do politične harlekinade, še ni tako hudo, toda neoprostljivo je, kadar delajo to stranke.

Tudi v naši politiki mora dobiti veljave resen argument in dobro premišljen predlog. A obenem mora prevzeti politiko zavest odgovornosti. Na volitvah odgovarja politik, strokovnjak pa odgovarja s svojim dobrim imenom. Politični harlekini pa ne odgovarjajo nikomur in zato naj tudi izginejo iz javnosti. Bo vsaj eno ovire za napredek naroda manj!

Seja vlade.

TRGOVINSKA POGODBA Z AVSTRIJO SE PODPIŠE. — VLADO ZASTOPA PRI OTVORITVI LJUBLJANSKEGA VELESEJMA MINISTER KRAJAČ.

Beograd, 27. avgusta. Včeraj popoldne se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri so razpravljali o raznih tekočih in resornih vprašanjih. Seja je bila nujno sklicana in sicer radi tega, ker večina ministrov HSS potuje v Zagreb, pa tudi mnogi radikali nameravajo odpotovati v notranjost. Sklenjeno je, da se podpiše trgovinska pogodba z Avstrijo. Podpisali jo bodo začasno naši delegati na Dunaju, ki bodo prinesli tekst pogodbe v Beograd. Ministrski svet je rešil nekoliko nujnih vprašanj prometnega ministrstva. Sklenjeno je, da minister trgovine Krajač zastopa vlado pri otvoritvi Ljubljanskega velesejma.

Otvoritev mednarodnega profesorskega kongresa v Beogradu.

Beograd, 27. avgusta. Včeraj je bila otvorjena seja mednarodnega profesorskega kongresa o zgradbi narodnega gledališča. Prisotno je bilo veliko število uglednih oseb in vsi društveni člani. Seje so se udeležili tudi dr. Ninčić, Ljuba Davidović in patriarh Dimitrije. Sejo je otvoril v kraljevem imenu minister prosvete, ki je prečital kraljevo pozdravno brzojavko. Govorili so še predsednik kongresa dr. Vlado Petković, predsednik jugoslov. prof. društva Jeremija Živković, generalni sekretar mednarodnega profesorskega udruženja Belpet in predstavniki vseh narodov, zastopanih na kongresu. S kongresa je bila poslana kralju udanostna brzojavka, v kateri se kongres zahvaljuje za njegovo visoko pokroviteljstvo. Včeraj popoldne so se pričele redne seje kongresa. Najvažnejša vprašanja, o katerih bo kongres razpravljal, so vprašanje estetske kulture in vprašanje osebne aktivnosti učencev.

VAŽNA SEJA HSS.

Beograd, 27. avgusta. Sinoči so z brzim vlakom odpotovali iz Beograda vsi ministri, podtajniki in poslanci HSS. V Beogradu je ostal le tajnik kluba Rude Bačinić. Danes se bo v Zagrebu vršila seja Hrv. selj. kluba, kateri pripisujejo veliko važnost. K enemu delu seje bodo pripuščeni tudi novinarji. Na seji bodo razpravljali o vseh tekočih vprašanjih in o posameznih spremembah uradniškega kadra na Hrvatskem in v Slavoniji. Seja je važna zlasti na skorajšnji odhod St. Radića, ki bo ostal v Ženevi cel mesec.

SPORAZUM MED RADIKALI IN RADIĆEVCI ZA SARAJEVSKI OBČINSKI SVET.

Sarajevo, 27. avgusta. Med radikali in predstavniki HSS je prišlo do sporazuma, po katerem bo vstopilo v občinski svet 10 radikalov in 9 radićevcev. Glede oseb še ni prišlo do sporazuma. Zlasti radikali se še niso odločili, ali bodo pripustili v občinski svet pet ali pa samo štiri žide.

PRED POGAJANJI ZA SKLENITEV TRGOVINSKE POGODBE S ČEŠKOSLOVAŠKO.

Beograd, 27. avgusta. Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe s Češkoslovaško se bodo pričela takoj, ko bo podpisana trgovinska pogodba z Avstrijo. Slednja bo podpisana čez nekaj dni in stopi takoj v veljavo.

NERESNIČNE ITALIJANSKE VESTI.

Beograd, 27. avgusta. Novinski urad v Tirani kategorično demantira vesti italijanskih in grških listov, češ da je prebivalstvo Korče priredilo velike demonstracije radi prepustitve samostana sv. Nauma naši državi. Italijanski listi so priobčili vesti o nekem tajnem sporazumu med Jugoslavijo in Albanijo. Te vesti naši merodajni krogi najodločnejše demantirajo; tudi albanski zunanji minister Cena beg je podal enak demanti.

AGITACIJA RADIĆEVCEV V DALMACIJI.

Split, 27. avgusta. V najkrajšem času prispeta v Split dr. Maček in Košutić, ki bosta imela v Splitu, Šibeniku in Drmišu več skupščin.

PROGRAM KRALJEVEGA POTOVANJA V ČRNO GORO.

Split, 27. avgusta. Program kraljevega potovanja po Dalmaciji in Črni gori je definitivno utrjen. Nj. Vel. kralj potuje iz Beograda 19. ali 20. septembra preko Sarajeva v Dubrovnik, Kotor in v Črno goro. Na potovanju v Split ga bo spremljala vsa vojna mornarica. V Splitu bo ostal do 29. septembra, nakar bo posetil Kaštel, Trogir, Hvar, Brač, Sinj, Knin, Šibenik, Bakar, Sušak in event. tudi Rab. Na potovanju bo spremljala kralja tudi Nj. Vel. kraljica, vojni in finančni minister, morda tudi ministrski predsednik.

Prihodnje dni se bo vršila skupna konferenca vseh mest, da se dogovorijo glede sprejema. Cela Črna gora se pripravlja na dostojen sprejem. Minister Stojadinović se že nahaja v Črni gori, kjer mora izravnati neke prepire v radikalni organizaciji. Urediti ima tudi vsa vprašanja, ki so v zvezi s kraljevim prihodom.

PAŠIĆ PRISPEL ČISTO ZDRAV V EVIAN LES BAINS.

Beograd, 27. avgusta. Včeraj je prejel kabinet predsedništva vlade brzojavko, da je Pašić prispel v Evian les Bains in da je popolnoma zdrav. Naš poslanik v Bernu Milutin Jovanović, ki je spremljal Pašića skozi Švico, je izjavil, da je Pašićevo stanje najboljše in da je zelo dobro razpoložen.

POSL. SUŠNIK JE OPTIMIST.

Beograd, 27. avgusta. Včeraj je prispel v Beograd poslanec Jugoslovanskega kluba in bivši prometni minister Sušnik, ki se je zelo omalovažujoče izrazil o zborovanju v Krškem. Izjavil je svoje globoko prepričanje, da Radić v Sloveniji ne bo uspel, ker je dr. Koroščeva stranka preveč močna in stara in njeni pristaši dobro vedo, da je politika SLS prava.

POGREB RISTIĆA.

Beograd, 27. avgusta. Danes dopoldne se vrši pogreb bivšega upolnomočenega ministra Mihajla Ristića. Pogreba se udeleži dr. Ninčić in vse uradništvo zunanjega ministrstva. Od pokojnika se bo poslovil g. Jovan Tucić.

Prosvetna politika.

Beograd, 27. avgusta. Državni podtajnik v prosvetnem ministrstvu dr. Pasarić je podal nekatere informacije o svoji novi šolski politiki. Predvsem bo treba izvršiti nekaj važnih izpremememb. Za časa Pribičevićevega ministrovanja se je delalo največ po političnih ozirih, ni se pa pazilo na strokovne potrebe. Pribičević je izvajal čisto osebno politiko po geslu: kdor ni z mano, je proti meni. Od tega so profesorji in učitelji mnogo trpeli. Pasarić je podal nato več primerov, kako je Pribičević neupravičeno prestavljal in penzioniral profesorje, ker niso bili njegovi pristaši. Te krivice bo treba na vsak način popraviti. Iz političnih razlogov se ne bo ničesar storilo in ostanejo strokovno dobro kvalificirani uradniki na svojih mestih.

POTOVANJE CAILLAUXA V LONDON.

Pariz, 27. avgusta. Havas poroča iz Londona: Potrjujejo se vesti, da tekom sedanjega bivanja Caillauxa v Londonu ne bo mogoče izdelati popolnega sporazuma. Oba ministra bosta svoji stališči predložila svojima vladama. Šele na podlagi tega bo ustvarjena baza za sporazum v vprašanju dolgov.

NOVI BOJI V MAROKU.

Napad Rifanov na Alhucemas je bil mnogo težji, kakor se je prvotno poročalo. Izgube Špancev so bile zelo težke. Špansko vrhovno poveljstvo je že odredilo nove čete, ki odidejo v Alhucemas. Štiri francoske topničarke so dobile povelje, da odidejo na pomoč v Alhucemas.

BOJI V SIRIJI.

»Daily Mail« poroča, da so izvedli Druzi senzacionalen napad na Damask. V mestu je zavladala panika. Napad Druzov so odbili Francozi s konjenico in letali. Obstoja resna nevarnost, da se Druzom pridruži še ostalo muslimansko prebivalstvo. Suejda je še vedno oblegana. Vendar pa je bil dovoljen ženam in otrokom odhod v Damask.

Jeruzalem, 27. avgusta. Francozi so v Haurau zbrali svoje čete in jih koncentrirali okoli Damaska. Francozi se bojijo, da se vstaja Druzov ne razširi.

KONRAD V. HÖTZENDORF UMRL.

Dunaj, 27. avgusta. Včeraj ob 5. zjutraj je umrl v Mergentheimu Konrad von Hötzendorf, najbojevitejši general bivše avstroogrske armade, ki je neprestano zagovarjal vojno s Srbijo in Italijo.

ORKAN V VOJVODINI.

Zagreb, 27. avgusta. Včeraj je divjal v Vojvodini velik orkan, ki je povzročil v vseh mestih veliko škode, zlasti v Subotici. Voda je pridrla v hiše. Na nekaterih mestih je bila železniška proga popolnoma pod vodo v višini enega metra. Ves promet je bil preko noči ustavljen. Veter je polomil skoraj vse nasade. Brzojavni drogi so vsi polomljeni, žice potrgane. Ravnotako so uničeni tudi električni vodi. V mestu je vihar zrušil skoro vse dimnike. Orkan je zrušil zvonik cerkve sv. Jurja, da je padel na krov cerkve in poškodoval glavno ladjo. Uničene so tudi orglje. K sreči ni bilo nobenih žrtev. Škoda na cerkvi znaša milijon dinarjev. Veliko škodo je naredil vihar na razstavnem prostoru, ki je bil v onem času poln publike. Voda je drla v paviljone in jih zelo poškodovala.

Velika neurja so bila tudi v drugih mestih: v Velikem Bečkereku, Sarajevu, Novem Sadu, Somborju, Osjeku in Beogradu.

„Jutro“ in shod na Krškem polju.

Da je bila manifestacija na Krškem polju samostojnim demokratom zelo neprijetna, je le prerazumljivo, zakaj ta manifestacija je dokazala, da je grupacija naprednih ljudi mogoča le okoli Zveze kmetskega ljudstva. Zato pa se tudi ne čudimo, če skuša »Jutro« zmanjšati utis nedeljske manifestacije, samo da bi smelo biti pri tem malo manj nerodno.

Takole modruje »Jutro«: Če bi ne bilo živinske razstave, če bi ne bilo polovične vožnje, če bi ne bilo firbca na St. Radića, pa bi doživela Pucelj in Prepeluh fiasko, kakršnega menda še nikoli.

Če je »Jutro« o vsem tem res prepričano, zakaj pa Samostojno-demokratska stranka ne priredi takega ljudskega tabora, kakor ga je priredila Zveza kmetskega ljudstva? Živinsko razstavo z lahkoto priredi, polovično vožnjo doseže tudi in mislimo, da niso kmetje na Pribičevića nič manj »firbčni« ko na St. Radića. Zakaj torej ne priredite vi, samostojni demokrati, takega shoda?

»Jutro« bi hotelo biti tudi objektivno. Tako citira poročila drugih listov o krških manifestacijah. Da je objektivnost popolna, citira »Jutro« samo one liste, ki so pisali neugodno. Zakaj pa je zamolčalo »Jutro« poročilo »Politike«, ki je gotovo najbolj objektiven in najboljši beograjski list?

En dober uspeh pa je imel krški shod tudi na »Jutro« in SDS. Gospoda se je nakrat spomnila, da obstoje tudi kmetski interesi. Nad vse pikantno je, da se »Jutro« nakrat ogreva za odpravo carine na izvoz kmetijskih pridelkov. Še pri zadnjih volitvah so kričali, kako da je treba mejo zapreti, da bo doma meso poceni, sedaj pa nakrat proč s konsumentsko politiko in slava agrarni politiki. Kaj misli v resnici »Jutro«, da je slovenska javnost tako nekritična, da bo imela zmisel za tako »dosledno« politiko. V resnici zanimivo: Dr. Žerjav kot agrarni politik.

»Jutro« piše, da v območju naših državnih šum v Sloveniji kmetje še nikdar niso dosegli tako velikih pridobitev, kakor pod dr. Žerjavom. Ali misli »Jutro« mar na Fuxovo veleposestvo na Kokri?

Ne gre drugače, da se slavno »Jutro« tudi ne obdregne ob naš list. Pravi, da je nam nehote ušlo, da je bila pod Žerjavom ugodnejša odmerna praksa in več obzirnosti ko dosedaj. Samo »Jutro« je v stanu naša izvajanja tako zelo zasukati. Zmisel naših izvajanj je bil, da nekateri uradniki nalašč pretiravajo z globami, samo da bi diskreditirali sedanji režim. Ta naša trditev pa je vse prej, ko priznanje dr. Žerjavu.

Res je! V politiki ne odloča, kar stranka obljubi, temveč kar dela. In zato pa je tudi SDS doigrala. Javnost presneto malo briga, kaj deklamira SDS o nacionalni misli, če pa je ona tista, ki je bistveno pripomogla, da so prišla nacionalizirana podjetja v tujo roko in če je še danes na strani onih, ki se hočejo polastiti še naše Ljubljanske kreditne banke.

Enako je javnosti presneto vseeno, kar govori SDS o demokraciji, če je pa ona tista stranka, ki je najbolj brezobzirno persekvirala uradništvo.

Ravno tako pa se tudi javnost ne more zmeniti za govorenje samostojno-demokratskega tiska o poštenosti in možatosti, če pa so podpisi njenih prvih mož brez veljave, kakor je to dokazal slučaj z ljubljanskim mandatom.

In takih razlik med samostojno-demokratskimi besedami in dejanji je na kupe in slovenska javnost jih zna tako na pamet, da je SDS prav tako, ko v vsej državi, tudi v Sloveniji najbolj osovražena stranka. In to je edin nesporen »uspeh« SDS.

Če misli »Jutro«, da bo z neugodnimi poročili o krškem shodu in z omalovaževanjem SKS ta svoj uspeh popravila, se silno moti in prihodnje volitve bodo to jasno dokazale.

Razstava portretnega slikarstva na Slovenskem.

Na dan otvoritve Ljubljanskega mednarodnega vzorčnega velesejma bo otvorjena v Jakopičevem paviljonu razstava zgornjega imena, ki jo priredi Narodna galerija. Naši javnosti do nedavnega časa večji del še neznana dela naših starih slikarjev, je Narodna galerija prvič zbrala na takozvani Historični razstavi slov. slikarstva leta 1922, ob priliki vsesokolskega zleta in s to svojo pomembno razstavo šele odkrila sedanjim in vsem poznejšim generacijam organizem slovenske upodabljajoče umetnosti, od stoletja do stoletja organično rastočo linijo slovenskega tvornega duha v zmislu njegovega pojmovanja lepote. S historično razstavo je znova, kot celota oživelo to pismo naše zemlje, oplojeno od struj zapadno-evropske kulture, ž njo je moč novo razodete tradicije zravnala in okrepila hrbtenico našega narodnega življenja. Ker so pa vsi razgledi po širših kompleksih več ali manj nejasni, je že historična razstava sama rodila potrebo, da se na enkrat utrjenih temeljih prouče detajli, manjši po obsegu, toda polnejši po vsebini. Prvi čin Narodne galerije v tem zmislu bo zgoraj omenjena razstava. Karakterizirana po stroki, a ne po času, kar bo široki javnosti brezdvoma v veliko olajšavo.

Narodna galerija je svojo novo razstavo imenovala razstavo portretnega slikarstva na Slovenskem, kar razkriva njen dvojni namen: da s to razstavo omogoči pregled razvoja našega portretnega slikarstva in sicer ne samo v krajih današnje Slovenije, pač pa v vseh pokrajinah, kjer prebivajo Slovenci. Pripravljalna dela za razstavo so se pričela že pred meseci. Na podlagi večkrat precej nezanesljivih informacij je bilo treba na licu mesta ugotavljati izvor in kvaliteto javljenih del, kar pomeni utrudljivo romanje po gradovih, samostanih, župniščih, posestvih in zasebnih hišah širom naše zemlje to in onstran državnih meja. Pri tej priliki so našli precej doslej popolnoma neznanih slik pomembnih mojstrov, ki so ponekod izpostavljene vremenskim vplivom, pomašene v podstrešne kote čakale odrešenja, da lahko danes — osnažene in restavrirane — predstavljajo v vsakem oziru veliko vrednost. Prirediteljskemu odboru z g. predsednikom Janezom Zormanom, je uspelo, da je zbral preko tristo podob, ki v celoti predstavljajo razvoj našega portretnega slikarstva od prvih dosegljivih virov (16. stol.) do današnjega časa. Pretežno večino teh del so slikali naši ljudje, domačini, dočim so tujci precej redki.

Odveč bi bilo povdarjati veliki pomen te razstave, ki predstavlja odličen dokument slovenske kulturne zgodovine. Razstavljena bodo dela naših najboljših starih slikarjev, nekatera od njih prave mojstrine, pričajoča o visoki stopnji naše slikarske kulture. Naravnost impozantna bo zbirka 19. stoletja. Interes, ki že zdaj vlada v krogih našega razumništva za to razstavo, je toliko bolj razumljiv, ker bo gledalec našel na razstavi dolgo vrsto naših javnih in kulturnih delavcev, reprezentante prosvetne in duhovne gosposke od 16. stoletja do danes. Oživela bo stara Ljubljana z množico njenih slavnih, zaslužnih mož in plemenitih, lepih žena. V krogu teh bo razstavljena tudi Julija Primčeva poleg onega, čigar pesem jo je okronala z nesmrtnostjo. Prepričani smo, da si nihče ne zamudi ogledati to važno in interesantno razstavo.

F. K.

Politične vesti.

= **Beograd zadovoljen z Radićevim govorom na Krškem polju.** Splošno odobrava ves Beograd Radićev govor, zlasti pa njegov nastop proti Italiji. Ta je bil posebno potreben, ker se opaža, da italijanski tisk, odkar je bil sklenjen sporazum, zelo ostro napada našo državo. Edina kritika nekaterih radikalov je veljala Radićevi zahtevi o nedeljivi Sloveniji, ker to nasprotuje ustavi. Našim samostojnim demokratom se tu nudi prilika za sijajno intrigo, ki pa bo žalibože prekasna.

= **»Samouprava« piše o pomenu Krške manifestacije:** Prehod St. Radića preko Sotle k Slovencem in z njim tudi hrvatskih kmetov, je za g. Koroška zadosten vzrok, da je v skrbeh za svojo politično usodo. Ta akcija hrvatskih in slovenskih kmetov pomeni na vsak način evolucijo v političnem življenju Slovencev; pomeni razbitje okov one izolacije, v katero je zazidal g. Korošec Slovence. To pa je zelo dobro!

= **Pred akcijo HSS v narodu.** »Politika« piše: Po uspešnem zborovanju v Krškem nameravajo radićevci prirediti v Sloveniji celo vrsto velikih zborovanj in pričeti energično borbo proti g. Korošču in uplivu cerkve na politično življenje kmeta. Radićevci upajo na velik uspeh in računajo s tem, da bodo vzeli g. Korošču velik del mandatov. Verjetno je, da bodo v kratkem pričeli prirejati slične shode tudi po Bosni proti dr. Spahovi stranki. Vsi ti shodi se bodo vršili jeseni, ko bodo poljska dela dokončana. V tem času se bodo vršili tudi veliki shodi po Hrvatskem. Za sedaj pa se vrše samo krajevni sestanki, na katerih se po poročilih vodstva splošno odobrava sporazum. Kmetje povdarjajo, da je sedaj, odkar so odstavljeni komisarji na vasi mnogo bolje. V vrstah radićevcev vlada splošna zadovoljnost s položajem na vaseh in zatrjuje se, da disidenti ne bodo imeli med narodom pray nobenega uspeha.

= **Nova preorientacija »Jutra«.** »Integralno jugoslovenstvo« je »Jutro« v nedeljskem uvodniku pokopalo in pričelo oznanjati »integralno slovenstvo«. Prepričani smo, da »Jutro« ne bo pri tem ostalo, temveč, da bo kot prava opozicionalna stranka še nadlicitiralo SLS in pričelo oznanjati najprej potrebo nedeljene Slovenije, potem geslo avtonomije in nato še federacijo. — Da se vidi preorientacija »Jutra« posebno jasno, se je začelo »Jutro« sklicevati tudi na »Slovenca« in na »Hrvata«, da je bil kmetski praznik v Krškem polomija. Sijajno! Avtonomistični »Slovenec« in separatistični »Hrvat« kot informatorja »Jutra«! Pa naj kdo reče, da ni politika SDS v resnici dosledna in sijajna!

= **Iz Italije.** V torek se je sestal v Rimu ministrski svet pod Mussolinijevem predsedstvom. Na dnevnem redu so bila važna vprašanja in Mussolini je radi tega odpovedal svojo udeležbo pri mornariških manevrih. Po pozdravni brzojavki mornarici je Mussolini podal sliko zunanje-političnega položaja. Poročal je o srečno zaključenih pogajanjih z afganistansko vlado, o odnošajih z Egiptom in o vprašanju Jarabuba. Nadalje se je dotaknil varnostnega pakta, dolgov in ženevske konference. Notranji minister Federzoni je poročal o notranjem položaju, ki je izboren. Najnovejše volitve v Palermu, ki so se vršile svobodno, so dokazale veliko soglasje naroda s fašistovsko politiko. Slične dokaze so nudili tudi nedeljski dogodki v raznih mestih, kjer ni prišlo do najmanjšega incidenta. Spominja na ogromno število romarjev, ki so posetili Rim. Delo se v celi državi nemoteno nadaljuje. Javni mir ni bil nikjer kaljen. Sporadične epizode, ki so sicer prinesle škodo fašistom, so bile takoj zadušene. Finančni minister je obrazložil finančni položaj. V državne blagajne se v obliki zakladnih bonov stekajo mali prihranki. Istotako nalagajo nižji sloji svoje prihranke v plodonosnih poštnih bonih in poštnih hranilnih knjižicah. Papirnati obtok se pazno vzdržuje na isti površini. Ministrski svet je nato razpravljal o kontroliranju meničnega trga v veri, da se ne bodo gospodarski krogi posluževali deviz v špekulativne svrhe. Nadalje se je razpravljalo o ustanovitvi trakoplovnega ministrstva in raznih drugih vprašanjih manjšega gospodarskega pomena.

= **Mednarodna ženska konferenca** zboruje istočasno s socialističnim kongresom v Marseju. Udeležba na konferenci je zelo dobra in razpoloženje vzorno. Sklenjena je bila resolucija, v kateri se opozarja, da more socializem zmagati le, če so zanj mase. Te pa tvorijo žene ravno tako ko možje. Zato je treba razviti med ženstvom največjo socialistično propagando in da bo ta bolj uspešna, se obvezujejo socialistične stranke, da bodo zahtevale popolno enakopravnost žene z možem in sicer v zakonu, državljanstvu in pri poroki. Nezakonski otroci morajo imeti iste pravice ko zakonski. Sploh se zahteva za ženo v vsakem oziru popolna enakopravnost. S posebno odločnostjo treba zahtevati žensko volilno pravico in to zahtevo je treba naravnost zakričati v svet. To je tudi glavna naloga vseh socialističnih strank.

= **Po izstopu dr. Wirtha iz centruma.** Izstop dr. Wirtha, bivšega državnega kancelarja, je povzročil v vsej Nemčiji veliko senzacijo. Ko je bilo Wirthovo pismo prečitano na zborovanju katolikov v Stuttgartu, so pričeli nekateri vehementno napadati voditelja centruma dr. Fehrenbacha, da je preveč podpiral vlado dr. Luthera, da je bil v predobrih odnošajih z nemškimi nacionalci in da se je s tem oddaljil od one politične linije, ki je je določil zadnji zbor stranke. Nemški listi pišejo odkrito o možnosti razkola v vrstah centruma. Dosedaj sicer še ni jasno, da bi še kak drug poslanec sledil Wirthovemu primeru. Toda mnogo se komentira, da je Wirth odpotoval v svojo domačijo in da je že stopil v kontakt s svojimi političnimi prijatelji. Ker je zelo mogoče, da se pridruži Wirthu vse levo krilo centruma, se že govori, da je enotnost centruma pokopana in da nastanete iz centruma dve stranki.

= **Zaradi ureditve francoskih dolgov v Angliji** se je mudil v Londonu finančni minister Caillaux ter imel več razgovorov s Churchillom, angleškim zakladnim ministrom. Caillaux je novinarjem izjavil, da so se pogajanja vršila v zelo prijateljskem tonu. Tekom pogovorov so prišla v razpravo zelo interesantna vprašanja. Poskušalo se je doseči sporazum. O uspehu svojega potovanja se je izrazil Caillaux zelo optimistično.

Ljubljanski velesejem.

Nj. Vel. kralj je kot visoki pokrovitelj velesejma določil, da se otvori velesejem v soboto ob ½10. uri dop. Kralj se otvoritve ne udeleži, pač pa poseti velesejem že popoldne. Velesejem otvori minister za industrijo in trgovino dr. Krajač. Zvečer ob 8. bo v opernem gledališču na čast gostom svečanostna predstava »Cavalleria rusticana« in »Glumači«.

Kljub krizi in stagnaciji, ki vlada v industriji in trgovini, so razstavljalci tudi letos napolnili vse obširne razstavne prostore. Res je, da 45 tvrdk, ki so lani razstavile, letos ne obstoja več, toda njihovo mesto so zavzele solidnejše firme, kar je za interesente dokaj boljše.

Letos razstavi svoje blago 653 razstavljalcev. Med temi jih je 442 iz Slovenije, 54 iz Hrvatske in 14 iz Srbije, skupno iz Jugoslavije torej 510. Iz inozemstva pa jih je 143 in sicer: iz Češkoslovaške 37, iz Nemčije 30, iz Italije 23, iz Avstrije 21, iz Amerike 13, iz Anglije 7, iz Francije 6, iz Švice 5 in iz Letonske (Rige) 1.

Za živinsko razstavo, ki se vrši v okvirju velesejma 6. septembra, je prijavljenih nad 100 glav čistokrvne plemenske živine in nad 100 konj.

Za velesejm vlada v vseh trgovskih in industrijskih krogih velikansko zanimanje, o čemur pričajo neštevilna vprašanja in čestitke.

*

Priprave za letošnjo velesejmsko prireditev so v polnem teku in velesejmska uprava računa letos z mnogo živahnejšim prometom kot lani. Posamezne razstavljajoče industrijske vrste pripravljajo veliko reklamo in računajo s poživitvijo trgovine. Po informacijah, ki jih dobivamo od industrijcev in trgovcev, kakor tudi po pripravah lahko sodimo, da se bo mnogo razpečalo v čevljarski in usnjarski industriji, ker je bila zadnja sezija precej slaba in se je začela sedaj zelo oživljati. Zaloge veletrgovcev so precej majhne in ker je vsled novega carinskega zakona uvoz inozemskih čevljev otežkočen, se s sigurnostjo pričakuje dober razvitek. Zvišanje cen pod takimi razmerami ni izključeno in bi kupovalci dobro storili, ako bi se pravočasno založili. Opaža se nekaj, kar do sedaj ni bilo navadno, t. j., da so povpraševanja pred sejmom zelo velika in se še v krogih domače čevljarske industrije, ki je pokazala v preteklem letu zelo velik napredek, gleda z zaupanjem na uspeh velesejma. Žalibog vlada še med širšimi ljudskimi krogi velik predsodek proti tovarniškemu čevlju, špecijelno proti domačemu izdelku, čeprav je ta inozemskim proizvodom najmanj enakovreden, pri tem pa mnogo cenejši. Da izpodbije ta predsodek, je glavna naloga naše čevljarske industrije. Letošnji velesejem ji nudi najboljšo priložnost za izpeljavo te naloge.

OPOZORILO RAZSTAVLJALCEM VELESEJMA.

Ravnateljstvo velesejma naproša vse razstavljalce, da bodo z opremo dodeljenih koj in razvrstitvijo razstavnega blaga ja že v petek, dne 28. t. m. popolnoma gotovi. Je to v interesu razstavljalcev samih, kakor tudi sejmske uprave, da se v soboto dopoldne prilikom otvoritve reprezentira odličnim gostom letošnji velesejem kompletno dovršen.

ŠTEVILO RAZSTAVLJALCEV NA LETOŠNJEM VELESEJMU.

V. Ljubljanski velesejem bo nudil sila pestro sliko. Iz Slovenije razstavi 442 tvrdk, iz Hrvatske 54, iz Srbije 14, iz Avstrije 21, Čehoslovaške 34, Francije 6, Italije 23, Nemčije 30, Rusije 1, Švice 5, Amerike 13, Anglije 7, skupaj torej 653 tvrdk, od teh 143 iz inozemstva.

Lastnike privatnih paviljonov na sejmišču opozarja sejmska uprava, da morajo biti paviljoni do dne 27. t. m. renovirani, kakor zahtevajo tozadevna določila. V nasprotnem slučaju bo sejmska uprava žal primorana, da pusti urediti privatne paviljone na stroške lastnikov. Inženjer sejmskega urada je strankam z nasveti vedno na razpolago.

Permanentne legitimacije Ljubljanskega velesejma veljajo letos izjemoma tudi za brezplačni vstop na vinski prostor po 6. uri zvečer, na kar zlasti opozarjamo naše občinstvo, da se pri nakupu raje odločijo za legitimacije kot za navadne vstopnice za enkratni obisk.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI.

Repertoar opere in drame od 29. avgusta do 8. septembra 1925.

29. avgusta opera a) Mascagni: Cavalleria rusticana; b) Leoncavallo: Glumači, slavnostna predstava.
30. avgusta drama Golar: Vdova Rošlinka.
30. avgusta opera Offenbach: Hoffmannôve pripovedke.
31. avgusta drama Petrović: Vozel (Čvor), premijera.
1. septembra opera Verdi: Aida.
2. septembra drama Manners: Pegica mojega srca, premijera.
3. septembra opera Cornelius: Bagdadski brivec.
4. septembra drama Petrović: Vozel.
5. septembra opera Offenbach: Hoffmannove pripovedke.
6. septembra drama Manners: Pegica mojega srca.
6. septembra opera Verdi: Aida.
7. septembra opera Strauss: Netopir.
8. septembra opera a) Mascagni: Cavalleria rusticana; b) Leoncavallo: Glumači (I Pagliaci).

Začetek opernih predstav vedno ob pol 8. uri zvečer, začetek dramskih predstav ob 8. uri zvečer.

Predprodaja vstopnic od petka dalje pri dnevni blagajni v operi od 10. do pol 1. ure in od 3. do 5. ure popoldne.

Solstvo.

Obrtnonadaljevalno šolstvo. Mestni magistrat v Ljubljani je poslal Zvezi obrtnih zadrug v Ljubljani in ljubljanskim zadrugam naslednji dopis: Z ozirom na dopis z dne 4. junija 1925, štev. 12.803, se naznanja, da je ministrstvo za trgovino in industrijo, oddelek v Ljubljani stavilo ministrstvu v Beogradu svoje predloge glede reform obrtnega reda. Predlagalo je, da postane obrtni pomočnik le vajenec, ki je absolviral z dobrim uspehom obrtnonadaljevalno šolo. Kdor tega pogoja nima, ne postane pomočnik (Geselle), nego ostane vedno pomagač (Gehilfe). Le vajenec z absolvirano obrtnonadaljevalno šolo se pripusti k pomočniškemu izpitu, mojster pa postane le pomočnik, ki napravi mojstrski izpit. — V interesu napredka našega obrta bi bilo, da akceptira ministrstvo te predloge ankete k reformi obrtnega reda. Dokler pa velja še stari obrtni red, so kmetiški vajenci, popolni ali napol analfabeti, enakopravni z mestnimi vajenci ter postajajo neupravičeni pomočniki ali celo mojstri. — Mestni magistrat vplivaj, da mestni mojstri ne sprejemajo pomočnikov brez dovoljne teoretske šolske in praktične mestne izobrazbe. — Clerent: Likozar s. r.

Osemrazredna deška osnovna šola v Novem mestu. Vpisovanje za šolsko leto 1925/26 je 3. septembra od 8. do 12. ure dopoldne v šolskem poslopju (stara gimnazija). Otvoritvena šolska maša bo 4. septembra ob 8. uri zjutraj v Kapiteljski cerkvi. Pouk se začne 5. septembra ob 8. uri. K vpisovanju naj prinesejo dečki, ki so izpolnili 6. leto in so šolodolžni krstni list ali izpisek iz krstne matice; vsi drugi učenci pa zadnje šolsko naznanilo. — Upraviteljstvo.

Vpis v državno davčno šolo v Beogradu. Ministrstvo za finance, generalna direkcija neposrednih poreza v Beogradu, objavlja potom tukajšnje finančne delegacije: v Beogradu se otvorita dva tečaja državne davčne šole (»državne porezničke škole«) od katerih traja prvi od 15. septembra 1925 do 31. maja 1926, drugi pa od 1. septembra 1926 do 30. aprila 1927. Pravico do vpisa v to šolo imajo samo one osebe, ki so z uspehom dovršile najmanj 6 razredov srednje šole. V pomanjkanju takih prosilcev se morejo sprejeti tudi osebe, ki so izvršile najmanj 5 razredov gimnazije ali realke ter eno leto druge strokovne šole. Absolventi državne davčne šole se postavljajo za uradnike v II. kategoriji. Siromašni prosilci morejo dobiti državno podporo mesečno do 600 Din. Prošnje je vložiti do 31. avgusta 1925 pri »Upravi državne porezničke škole« v Beogradu (poslopje generalne direkcije neposrednih poreza). Reflektanti naj se osebno zglase pri predsedstvu delegacije min. financ v Ljubljani, kjer dobe podrobna pojasnila.

Zakon o kmetijskih kreditih. Zbirka zakonov XVIII. snop. V Ljubljani 1925. Založila Tiskovna zadruga. Cena brošuri Din 6.50, s poštnino Din 7.—. Pravkar je izdala Tiskovna zadruga v svoji zbirki Zakoni 18. snopič, v katerem objavlja zakon o kmetijskih kreditih, ki ga je v preteklem zasedanju sprejela narodna skupščina. Nanj opozarjamo vse pridobitne sloje, zlasti pa razne kmetijske zadruge in posojilnice.

Dnevne vesti.

SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI.

Danes se vrši izredni občni zbor Ljubljanskega Sokola, ki bo odločil, če se izvrši ustanovitev Slovenske akademije znanosti brez ovir ali pa z ovirami tudi z njegove strani. Z ozirom na tradicije sokolstva in njegov namen ne moremo in nočemo dvomiti, da bo sklep Ljubljanskega Sokola samo v prid nameravani akademiji. Da pa v nobenem slučaju ne bomo vsled svojega molka sokrivi, če bi bil društveni interes danes zvečer važnejši ko najvišji kulturni interes slovenskega naroda, zato par besed o nameravani Slovenski akademiji znanosti.

Že leta 1920. je dejal predsednik »Srpske kraljevske Akademije«, **Jovan M. Žujović**, da je ustanovitev Slovenske akademije znanosti nujna potreba in da je upati, da pride po ustanovitvi slovenske univerze tudi do ustanovitve slovenske akademije.

Vsi pogoji za ustanovitev te akademije so tudi že dejansko dani in ustanovitev zadržuje le vprašanje ljubljanskega Narodnega doma. Po pravilih društva Narodni dom ima postati Narodni dom last Slovenske Matice, kakor hitro bo plačan ves dolg. Slovenska Matica, ki bi bila en razred Slovenske akademije znanosti, je pripravljena sama ta dolg plačati in torej ni nobenega zadržka, da se uresniči jasna volja ustanoviteljev Narodnega doma, da pripade ta brez vsakega dolga najvišji slovenski kulturni instituciji. In to je Slovenska akademija znanosti.

Obenem s Slovensko akademijo znanosti pa bi dobila svoje prostore v Narodnem domu tudi naša Narodna galerija. Storjeno je vse potrebno, da se združijo vse dosedaj obstoječe zbirke (Narodna galerija, muzejska in škofijska) v eno in bi tako dobili javno galerijo, ki bi izvrstno kazala razvoj upodabljajoče umetnosti na slovenskih tleh.

Jasno je torej, da ne more Narodni dom bolj služiti kulturnim interesom slovenskega naroda, kakor če postane sedež Slovenske akademije znanosti in velike Narodne galerije.

Tradicije sokolstva zahtevajo zato, da Ljubljanski Sokol z vso silo podpira ustanovitev Slovenske akademije, to tem bolj, ker mu je zajamčeno, da mu ne ostanejo samo vsi njegovi dosedanji prostori, temveč da se mu ti celo povečajo. Če pomislimo dalje, da je Ljubljanski Sokol pred tremi leti sprejem Narodnega doma odklonil, potem je še zlasti jasno, da nima prav nobenega vzroka, da bi delal sedaj težave.

Pač pa ima več ko tehten vzrok, da preudari, če more prevzeti odgovornost, da je on oviral ustanovitev Slovenske akademije znanosti in da je nasprotoval eni prvih kulturnih zahtev slovenskega naroda.

Zaupamo v sokolstvo in zato smo uverjeni, da bo stal današnji občni zbor Ljubljanskega Sokola na isti višini, kakor je bil Sokol tedaj, ko se je Narodni dom sezidal.

— **Slovenija v nemškem tisku.** Kakor doznavamo, izide na dan otvoritve velesejma dne 29. t. m. posebna številka zagrebškega neodvisnega gospodarskega dnevnika »Der Morgen«, ki bo povsem posvečena kulturnim, gospodarskim in socialnim problemom Slovenije.

— **Telefonska zveza Čakovac—Trst.** S 1. septembrom otvori ministrstvo pošt in telegrafa novo telefonsko progo med Čakovcem in Trstom. Edinica razgovora bo veljala 2·20 zlatih frankov.

— **Kontrolorji mer in dragocenih kovin.** V ministrstvu trgovine in industrije je vzpostavljena komisija za polaganje državnih izpitov iz kontrolske stroke za mere in dragocene kovine.

— **Vagoni za izvoz.** Vse državne železniške delavnice za popravo vagonov in lokomotiv so dobile od prometnega ministrstva nalog, da naj se čim najintenzivnejše bavijo s popravo vagonov, da bo čimprej na razpolago zadostno število vagonov za izvoz, ki bo letos jako velik.

— **Pomanjkanje železniških voz v Vojvodini.** Vodstvo produktne borze v Novem Sadu je poslalo prometnemu ministrstvu brzojavko, v kateri opozarja ministra na veliko pomanjkanje železniških voz, ki postaja v zadnjih tednih vedno bolj občutno. Vodstvo borze je prosilo ministrstvo, da temu nedostatku čimpreje odpomore. Ta nedostatek ima, kakor čujemo, svoj vzrok v tem, da je subotiška železniška direkcija vse izposojene vagone vrnila inozemstvu. To pa se je zgodilo zato, ker teh vagonov meseca julija radi pomanjkanja prometa ni mogla vporabljati.

— **Drugi jugoslovenski kongres pravnikov** se vrši v Beogradu od 18. do 21. septembra. Program je sledeči: Prvi dan ob pol 9. uri dopoldne slovesna otvoritev v Narodnem gledališču. Nato slede poročila o važnih juridičnih vprašanjih. Zvečer ob 9. uri je slavnosten banket. Drugi dan dopoldne prično sekcije z delom, popoldne je izlet s parnikom »Aleksandrom« po Savi in Donavi. Zvečer ob 8. uri slavnostna predstava v Narodnem gledališču. Tretjega dne dopoldne je zaključna seja, popoldne pa velika dirka; četrtega dne ob 4. uri zjutraj je izlet v Arangjelovac, kjer bodo udeleženci gosti prebivalstva. Prijavni rok je podaljšan do 3. septembra. Vsak udeleženec lahko vzame seboj dva rodbinska člana, vendar pa mora položiti za gosta, ako se udeleži banketa, v slučaju, da je državni uradnik, 50 Din, če pa pripada kakemu svobodnemu poklicu, 90 Din. Brezplačno prenočišče v skupnih spalnih dvoranah dobe v prvi vrsti državni uradniki, drugi pa v kolikor bo dopuščal prostor. Sicer se plača v hotelu za posteljo 40 do 60 Din, posebna soba z eno posteljo stane 70 do 100 Din. Prijave, denarne pošiljatve in dopise je adresirati na tajnika društva juristov: dr. Politeo, Zagreb, Dalmatinska 4a.

— **Sprejem v geometerska oddelka srednjih tehničnih šol v Beogradu in v Sarajevu. Rok za sprejem v geometerska oddelka srednjih tehničnih šol** v Beogradu in v Sarajevu poteče s 15. septembrom in ne s 15. oktobrom t. l., kot je bilo pomotoma objavljeno. Za ustanove (štipendije) frekventantom geodetskega oddelka tehnične fakultete v Ljubljani pa je vlagati prošnje do 15. oktobra t. l. Pogoji za vpis v navedena oddelka, kakor tudi za dosego državne podpore (štipendije) bodo razglašeni v prihodnji številki Uradnega lista ljubljanske in mariborske oblasti.

— **Razstava na Reki.** V pondeljek ob 5. uri popoldne je bila otvorjena na Reki mednarodna razstava lepih umetnosti. Otvoritvi so prisostvovali predstavniki civilnih in vojaških oblasti in delegati madžarske umetniške sekcije.

— **Kongres kriminalistov v Innsbrucku.** Dne 10. septembra se otvori v Innsbrucku kongres Kriminalističnega udruženja. Prvič po vojni bodo zborovali skupno nemški in avstrijski kriminalisti. V prvi vrsti bodo obravnavali vprašanje izenačenja kazenskega prava med obema državama na podlagi novega kazenskopravnega načrta, pri katerega ustvaritvi so Avstrijci merodajno sodelovali.

— **Nagrade za rodbine z večjim številom otrok na Madžarskem.** Kakor poročajo iz Budimpešte, se uvede s prihodnjim letom tam premijski sistem za rodbine, ki imajo večje število otrok. Statistično je ugotovljeno, da je na Madžarskem 250.000 rodbinskih očetov, ki imajo po 5 ali več otrok in 70.000 vdovcev z istim številom otrok. Trdi se, da nevarnost sistema enega otroka na Madžarskem ni tako velika, kakor se je domnevalo.

— **Macdonald na kongresu za praktično krščanstvo.** Iz Stockholma poročajo: Svetovni kongres za praktično krščanstvo je dobil pozdrave od angleškega kralja, predsednika Coolidge-a, predsednika Hindenburga in Ramsay Macdonalda. Macdonald piše: »Želja udeležiti se ne samo kongresa, temveč tudi velezaslužnega delovanja za povzdigo dostojanstva cerkve — neomajne in trdne opore miru — bi me bila vedla v Stockholm, samo da mi je bilo mogoče. Stanje sveta kriči dandanes po pomoči krščanskega duha, ki naj ne bo samo sodnik in zdravnik, temveč tudi vodnik. Dokler blodijo ljudje v stiski in bojazni, ni rešitve. Dolžnost cerkve je, da jih združi v zaupanju v notranjo luč in moralno moč.«

— **1 milijon predkaznovanih v Ameriki.** Glasom statističnih podatkov je nad 1 milijon Amerikancev predkaznovanih. To je 1% prebivalstva. V registrih biroja za identificiranje je 925.000 odtisov prstov, dočim vsebuje kartoteka nad poldrugi milijon imen. Posebno narašča kriminaliteta mladoletnih, kar pa gre večji del na račun izgredov v pijanosti. Tihotapstvo z alkoholom in roparski napadi so zelo narasli. Tudi število umorov se je povečalo. Kriminaliteta žensk je mnogo manjša, kakor kriminaliteta moških. Med zločinci je samo 5% žensk. Rekord je odnesel najbrže oni amerikanski zločinec, ki ga vodijo pod 147 različnimi imeni v registrih.

— **Ubit novinar.** Te dni je bil ubit v Havani urednik opozicionalnega lista »El Dia« Alvarada, ker je napadel v jutranji številki predsednika vlade Mohada. Vladni list je priobčil opoldne odgovor pod naslovom »Alvarada mora umreti.« Zvečer so napadli Alvarado neznani zločinci ter ga ubili s 14 revolverskimi streli.

— **Imenovanja uradnikov pri finančni kontroli.** Za podinšpektorje finančne kontrole so imenovani komisarji: Ivan Čretnik, Andrej Veble, Martin Potočnik, Fran Burger, Dušan Vladetič, Anton Muc, Matija Rihtarič, Josip Volavšek, Josip Lužar in Josip Erjavec; za komisarje finančne kontrole pa pregledniki: Anton Puc, Ivan Florjančič, Ivan Šetelj, Karej Kos, Fran Kuhar, Ivan Papež, Fran Dobaja, Jakob Kaiser, Josip Krhin, Fran Cotman, Fran Rehberger, Ivan Torkar, Fran Gaberščik, Alojzij Črepinko in Ivan Bizjak.

— **Izpremembe v državni službi.** Za zdravnika v higijenskem zavodu v Ljubljani sta imenovana dr. Ljubisav Petronič, sekundarij državne bolnice v Sarajevu in dr. Fedor Mikič, ki bo odslužil staž. Za zdravnika pripravnika so bili imenovani: dr. Janko Hafner, dr. Karel Matko, dr. Milan Ropas in dr. Stanko Tavčar vsi v splošni bolnici v Ljubljani ter dr. Fran Hribar v državnem higijenskem zavodu v Ljubljani. — Po službeni potrebi sta imenovana: Viljem Hrovat, pristav pomožnih uradov stola sedmorice, odd. B v Zagrebu, za pisarniškega oficijala pri okrajnem sodišču v Mokronogu; Ivan Jarc, pisarniški oficijal pri okrožnem sodišču v Novem mestu, pa za pristava pomožnih uradov stola sedmorice, odd. B v Zagrebu. Drago Grabnar, pisarniški oficijant pri okrajnem sodišču v Kamniku, je premeščen k deželnemu sodišču v Ljubljani. Imenovani so za zvaničnike oziroma zvaničnice: Vinko Pegan, podnarednik v rezervi v Ljubljani, pri okrajnem sodišču v Kamniku; Josip Perenič, titularni narednik v rezervi, sedaj v Mahovniku, pri okrajnem sodišču v Kočevju; Rudolf Dečman, pomožni pisar pri okrožnem sodišču v Celju, za okrožno sodišče v Celju; Kristina Smolnikar, pomožna pisarica pri okrajnem sodišču v Šoštanju, za okrajno sodišče v Šoštanju; Jakob Štukl, artiljerijski narednik v rezervi, pri okrajnem sodišču v Kozjem in Antonija Drašler, zasebna uradnica v Novem mestu, za okrajno sodišče v Marenbergu.

— **Odvetniške vesti.** Odvetnik dr. Fran Kandare se s svojo pisarno iz Krškega preseli v Ljubljano. Odvetnika dr. Stanko Lapajne v Ljubljani in dr. Rajmund Sadnik pri Ptuju sta se odpovedala izvrševanju odvetništva ter sta bila izbrisana iz imenika odvetnikov.

— **Razpisana službena mesta.** Razpisano je mesto okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Kozje z sedežem v Kozjem. Prošnje je vložiti do dne 1. oktobra. — S početkom šolskega leta 1925/26 se razpisujeta: na drž. moškem učiteljišču v Ljubljani eno učno mesto za prostoročno risanje, na drž. ženskem učiteljišču v Ljubljani pa eno učno mesto za slovenski in nemški jezik. — Na drž. gimnaziji v Kranju se odda mesto drugega šolskega sluge. Prednost imajo prosilci krepke telesne konstitucije, ki dokažejo spretnost v obdelovanju lesa ali železa.

— **Avtomobilska nesreča.** Iz Kölna poročajo: Te dni se je pripetila v Eltztalu velika avtomobilska nesreča. Poštni avto, ki je vozil iz Düsseldorfa v Mosel, se je hotel izogniti na nekem tesnem ovinku drugemu avtomobilu. Pri tem je odpovedala zavora in avtomobil se je prevrnil v prepad. V globočini kakih 20 m je obvisel. Tri osebe so mrtve. Deset pa težje ali lažje poškodovanih.

— **Požar v tobačni tovarni.** Iz Berlina poročajo: V prostorih tovarne za svalčice Wenesti je izbruhnil te dni požar. 4 delavke so poškodovane. Ogenj je izbruhnil v prostoru za umivanje in toaleto. Domneva se, da so vlile delavke v enega izmed umivalnih aparatov bencin, ki služi za snaženje strojev. Najbrže je hotela ena od delavk pušiti ter je prišla pri tem z užigalico preblizu bencina, ki je vsled tega eksplodiral.

— **Požar tovarne v Budimpešti.** V znani tovarni klavirjev in mobilij Andreas Thek je izbruhnil te dni vsled kratkega stika požar. Ko so se vračali delavci po kosilu na delo, se je valil iz pritličja, kjer se nahajajo delavnice, gost dim. Predno je bilo mogoče alarmirati požarno brambo, se je razširil ogenj tudi že na prvo nadstropje, kjer se nahajajo razstavljalni prostori. Po napornem delu se je posrečilo ognjegascem popoldne ogenj lokalizirati. Vendar pa so bile pri tem uničene vsled ogromne množine vode vse mobilije in klavirji. Materijalna škoda je jako velika.

Jesenski Jesenski

Mednarodni velesejm v Pragi

6. do 13. septembra 1925.

Središče srednjeevropejske trgovine in industrije

Posebna jugoslovenska razstava

50 % znižana vožnja

na čehoslovaških in jugo. železnicah.

25 % znižanja na avstrijskih železnicah.

Brezplačni vizum

za potovanje na Čehoslovaško.

Pojasnila in legitimacije daje:

Čehoslov. konzulat, Ljubljana in Alome Company, Ljubljana.

— **Dva velika požara.** V Beogradu je izbruhnil predvčerajšnjim v Hardwigovi in Princa Djordja ulici velik požar, ki je uničil 50 do 60 trgovin. Ogenj je izbruhnil okrog polnoči v neki pekarni ter se je izredno hitro razširil. Šele drugi dan ga je bilo mogoče lokalizirati. Človeških žrtev ni bilo, vendar je materijelna škoda zelo velika. Gašenja se je udeležila poleg ognjegascev tudi policija in vojaštvo. — V bližini Sarajeva v takozvanem »Ridićevem gozdu«, je uničil te dni požar okrog 50.000m² gozda. Kako je požar nastal, še ni ugotovljeno. Najbrže ga je povzročila neprevidnost pastirjev.

— **Velika avtomobilska nesreča.** Iz Jajca poročajo: V pondeljek zjutraj ob pol 5. uri se je pripetila med Črno Rijeko in Barovom, nekoliko kilometrov od Jajca, velika avtomobilska nesreča. Poštni avto, v katerem so sedeli poleg šoferja, sprevodnik in trije Nemci, je vozil proti Banjaluki. Nenadoma je zapazil šofer na cesti dva velika kamna, ki sta padla s hriba. Hoteč se kamnom izogniti, je krenil šofer na desno, pri tem pa je zavozil na kup drobnega kamenja, nakar je zdrknil avtomobil s ceste v 18 metrov globok jarek. Eden od potnikov je odletel po srečnem naključju v vodo ter ostal skoro popolnoma nepoškodovan, vsi ostali so težko ranjeni. Kondukter je smrtno poškodovan. Razbil si je lobanjo in zlomil hrbtenico. Tudi materijalna škoda je velika, vrhu tega je padla vsa pošta v vodo, ki jo je odnesla.

— **Nesreča na morju.** Te dni se je vozilo pri Dubrovniku 5 mornarjev in neka 10-letna deklica v majhni ladji po morju. Nenadoma je nastal hud vihar, ki je zanesel ladijo daleč na odprto morje. 25 ur pozneje je zagledal ladijo kapitan parobroda »Sud«. Opazivši, da vozi ladjica brez krmarja, je poslal k njej rešilni čoln. Na ladiji so našli samo še 10-letno deklico. Vseh 5 mornarjev je utonilo.

— **Trda butica.** Predvčerajšnjim se je zaletel voz električne cestne železnice v Zagrebu v nekega pasanta, ki je korakal kljub varnostnim signalom v misli zatopljen po tračnicah. Voznik ni mogel voza pravočasno ustaviti in voz se je zaletel s tako silo v pasantovo glavo, da se je razbila svetilka ter je mož zletel v velikem loku na trotoar. Po čudnem naključju je ostal popolnoma nepoškodovan. Pobral je namreč nemudoma kosti svojega rojstva ter zaklical vozniku, ki je med tem voz ustavil: »Le odpelji! Meni se ni nič zgodilo!«

— **Skrivnosten umor v Darmstadtu.** V pondeljek so našli v Darmstadtu v bližini bivše trenske vojašnice truplo umorjene ženske. Glava, roke in noge so bili križem zvezani. Na glavi so bile poškodbe. Okrog vratu je bila privezana vrv. Ženska je bila nedvomno umorjena na kakem drugem kraju ter prenešena v zgodnjih jutranjih urah na mesto, kjer so našli truplo.

— **Obupen čin matere.** Te dni je podvzela na Dunaju žena nekega železničarja poizkus samomora. Katarina Semmler je skočila v donavski kanal. Neki pasant je skočil hitro zanjo in posrečilo se mu je izvleči žensko na pol onesveščeno na suho. V veliko začudenje vseh prisotnih je imela ženska privezano na hrbtu culo, v kateri so našli 17 mesecev starega otroka. Žena je izjavila, da je poizkusila samomor radi družinskih prepirov.

— **Hotelski tat s številnimi odlikovanji.** V Hamburgu se je udejstvoval zadnji teden neki lopov, ki se je upisal v knjigo tujcev kot Pavel Reuter, trgovec iz Ehrenfelda. Za časa svojega bivanja v hotelu je izvršil 4 tatvine, pri čemur je odnesel večinoma dragocenosti velike vrednosti. V enem izmed njegovih kovčekov so našli več dragocenosti, ki so na vsak način ukradene. Med drugim tudi celo zbirko odlikovanj vseh mogočih držav, od Macedonije do Grške in Francije. Celo več papeževih redov je imel. Dalje so našli v njegovih kovčekih tudi očala z roženim robom, — ki jih je očividno rabil za to, da je izpreminjal svoj eksterjer, — ter zbirko vlomilskega orodja.

— **Velika poneverba knjigovodje.** Ravnatelj akcijske družbe Cohrs & Ammé je naznanil te dni dunajski policiji, da je pobegnil dne 18. t. m. 39-letni knjigovodja družbe Oskar Brecher, potem ko je poneveril približno 40.000 šilingov. Poneverbo je izvršil na ta način, da je pridržal denar, ki ga je inkasiral za firmo ter uničil korespondence nanašajočo se na inkaso. Razven tega ima Brecher na vesti tudi več goljufij s čeki. Brecher je odsedel že preje radi poneverbe eno leto in pozneje 4 mesece težke ječe, kar akcijski družbi, ko ga je sprejela v službo, seveda ni bilo znano.

— **Kavčuk iz krompirja.** Kakor poročajo iz Berlina, se je posrečilo neki kemični tovarni po dolgotrajnih poizkusih producirati iz krompirja isopren, ki je kakor znano, ena od glavnih sestavin kavčuka. Z dodatkom raznih kemikalij so ustvarili maso, ki je surovemu gumiju popolnoma podobna. Isopren je bil doslej znan samo kot destilacijski produkt. Isopren je oljnata tekočina z zelo nizkim vreliščem. Kakor poročajo iz Berlina, ima iz krompirja producirani kavčuk vse lastnosti naravnega surovega gumija. Zatrjuje se, da je celo mnogo bolj elastičen, kakor surovi gumij. Če so se izpolnile sanje dolgoletnih kemikov o produkciji umetnega kavčuka, bodo pokazale natančnejše in izčrpnejše vesti o novi iznajdbi.

— **Razporoka Kemal-paše.** Kakor smo že poročali, je izzvala po vsem svetu veliko senzacijo vest, da se hoče Kemal-paša, diktator turške republike, ločiti od svoje mlade in lepe soproge Latife Hanume, s katero se je šele pred tremi leti poročil. Te dni je prinesel angleški list »People« intervju s Latifo Hunumo. Pri tem intervjuvu je izjavila Latifa Hanuma, da je njena usoda podobna usodi Josefine Beauharnais, ki se je morala razporočiti z Napoleonom. Dejala je, da svojega moža silno ljubi ter, da je storila vse, kar je bilo v njeni moči, da mu je pripomogla do uresničenja njegovih ambicij. Toda njen zakon je postal zapreka za njegove nadaljne uspehe. Zato je treba, da se žrtvuje, kakor se je žrtvovala Josefina. Če bo služila razporoka njegovi sreči, pristaja Latifa radevolje nanjo, dasi ne more misliti brez bolesti v srcu na to, kar je bilo.

— **Vulkanični srebrni oblaki nad Leningradom.** »Krasnaja Gazeta« poroča: Zadnje dni so opazili na leningradskem observatoriju v Pulkovu nenavaden kosmičen pojav: Na nebu so se pojavili oblaki, kakršnih v Rusiji doslej še niso nikdar videli. Svetili so se kakor srebro. Plavali so v višini 70 do 80.000 metrov dočim se nahajajo navadni oblaki v višini 17.000 metrov. Srebrne oblake je bilo z daljnogledi prav dobro videti. Premikali so se precej hitro ter so po par dnevih popolnoma izginili. Tega naravnega pojava znanost doslej ni mogla pojasniti. Strokovnjaki domnevajo, da niso ti oblaki nič drugega, kot mase vulkanskega prahu, ki jih je zanesel veter v višave. Če je ta domneva ruskih učenjakov utemeljena ali ne, se danes še ne da ugotoviti.

— **Kako nabirajo v sovjetski Rusiji abonente časopisov.** V sovjetski Rusiji izhaja sicer precej veliko število časopisov, vendar pa noben list ne more eksistirati brez vladne podpore. Da bi temu odpomogli, so prišli številni listi na originalno idejo, kako pomnožiti število abonentov: Obetajo jim razne nagrade. Tako objavlja te dni moskovska »Krestzanskaja Gazeta«, da dobi vsakdo, ki pridobi toliko in toliko novih naročnikov, po lastni izbiri zimski plašč s kožuhovinasto čepico, konja, kravo ali pa žepno uro. List »Mir Truga« obljubuje onim, ki pridobe najmanje 200 naročnikov za najmanje tri mesece, sledeče nagrade: 1. obleko ali pa 60 rubljev v gotovini, 2. dobro žepno uro ali pa 30 rubljev v gotovini, 3. škornje z galošami ali pa 25 rubljev v gotovini, 4. čevlje z galošami ali pa 20 rubljev v gotovini. Neki drugi kijevski časopis piše: »Naroči se na naš list. Razven tega lahko dobiš za 20 kopejk konja, mlatilni stroj, par dobrih škornjev, kos blaga ali šal.« V primeri s temi nagradami je obljuba nekega drugega lista, ki obljubuje plemenskega bika in požarno brizgalnico že precej skromna.

— **Krepka 102 leti stara ženska.** Te dni se je pojavila na polikliniki v Hollovey na Angleškem 102 leti stara ženica, ki je prišla iz svojega stanovanja v bolnišnico peš, da si da operirati noht, ki se ji je bil zarasel v meso. Starka pospravlja svojo sobo še dandanes sama. Tudi vseh šest njenih otrok je že zdavnaj mrtvih. 102 letna starka pa je še popolnoma čvrsta ter čita in šiva brez naočnikov.

— **Zveza slovenskih vojakov iz svetovne vojne.** Na vprašanja sporočamo, da vozi v nedeljo, 30. t. m. do Otoč iz Ljubljane posebni vlak ob 7. uri 50 minut zjutraj, tako, da bo imel zvezo z vsemi vlaki — tudi z vlakom iz Dolenjske. Izkaznice za polovične vožnje bodo dobili udeleženci na Brezjah. — Na ko-

lodvorih v Ljubljani bodo v soboto popoldan in v nedeljo zjutraj pri vseh vlakih reditelji, ki bodo imeli trobojne znake. Pri njih bodo dobili udeleženci lahko vsa pojasnila, na nje naj se obračajo za svet in vsak naj se strogo drži njih odredb ter navodil. Prireditev se vrši ob vsakem vremenu. Na veselo svidenje na Brezjah!

— **Stoleten starec, ki se hoče ženiti.** V St. Ani v Kaliforniji živi stoleten starec Ivan Magan, ki se namerava te dni poročiti s 56-letno žensko. To bo njegova šesta žena. Koliko ima otrok, se mož ne spominja natančno, samo to ve, da je postal zadnjikrat srečni oče, ko mu je bilo 90 let. Pravi, da ni ničesar na svetu, kar bi bilo tako lepo, kakor zakonski stan.

— **Car savskih kabin v Beogradu.** V beograjskem savskem kopališču se je pripetila te dni škandalozna scena, katere posledica je bil pretep. Nekega »purgarskega« beograjskega kramarja je gnala v kopališče ljubosumnost. Zdelo se mu je že dalj časa, da ima njegova boljša polovica razmerje z drugim. Prišel je torej, da bi jo zasačil »in flagranti«. Imel je srečo. Kmalu se je prismehljala njegova soproga v družbi nekega mladeniča. Mož se je skril za grm ter opazoval. Kmalu je moral ugotoviti, da je mladenič z njegovo soprogo sumljivo intimen. Ni trajalo dolgo in saljubljeni parček je izginil v neko kabino. Od jeze peneč se je zlezel varani zakonski mož iz svojega skrivališča ter potrkal na vrata kabine. Gospa je odprla ter zagledala na svoje neprijetno iznenadenje svojega ljubega soproga. Tudi študent je bil precej neprijetno iznenaden. Pa doživel je še nekaj kujšega. Soprog njegove oboževanke ga je stavil na odgovor. Mladenič je reagiral s par predrznimi besedami. Mož, ki se je tresel od jeze, je dvignil palico ter udaril svojega konkurenta s tako silo po glavi, da se je mladenič zgrudil ves krvav na zemljo ter onesvestil. Finale: Prišla je policija, ki je telefonirala po rešilni voz, hudega kramarja in njegovo nezvesto soprogo pa odvedla v zapor.

— **Nasilen Don Juan.** 56 letna Rezika Giuliani je sedela te dni s svojim 65 letnim ljubškom Bezkom v neki gostilni v Trstu. Medtem je prišel v gostilno tretji individij, ki je Reziko poznal, radi česar je prisedel. Kmalu nato se je Bezek za hip odstranil. To priliko je izkoristil prišlec ter si dovolil napram Reziki prevelike intimnosti. Rezika je bila huda ter je don Juana grdo ozmerjala. To je zopet njega ujezilo, zato jo je pograbil, nesel k vratom in vrgel na cesto. Rezika je padla tako nesrečno, da si je zlomila levo nogo. Na rešilni postaji so rekli, da bo trajalo deset tednov, predno bo ozdravila.

Ljubljana.

— **Mezdno gibanje dramskega osobja.** Ker je materijelni položaj dramskega osobja v Ljubljani skrajno beden in v primeri z ostalimi državnimi gledališči naravnost krivičen, kar se je pokazalo v vsej nagoti na letošnjem kongresu gledaliških igralcev v Beogradu, je stopilo dramsko osobje, o obrambi svojih najprimitivnejših življenskih in umetniških potreb, v mezdno gibanje.

— **Vse abiturijente ljubljanske gimnazije** VIII. a in VIII. b ter abiturijente realke iz leta 1900, ki stanujejo v Ljubljani ali njeni bližnji okolici, si dovoljujem vabiti na pondeljek dne 31. avgusta t. l. ob 19. uri v stekleni salon restavracije glavnega kolodvora, da se domenimo o praznovanju naše 25 letnice mature. Ker bi bilo radi polovične vožnje ob priliki velesejma mnogoterim najlažje, da se obletnica vrši v času velesejma, naj se sestanka zigurno udeleže vsi tovariši, ki stanujejo v Ljubljani. — Okr. glavar **Klobčič.**

Dopisi.

Slovenska Bistrica. Čitalnica in Sokol sta priredila v soboto 22. t. m. v hotelu Beograd svojemu v Zagreb odhajajočemu članu lekarnarju Kniewaldu Milanu poslovilni večer, katerega se je udeležilo lepo število njegovih iskrenih prijateljev in prijateljic. Predsedniki vseh kulturnih društev so omenjali zasluge, ki si jih je stekel g. Kniewald kot delaven član. Pevski zbor Čitalnice je zapel odhajajočemu v slovo več mičnih pesmic. — Jernejev sejm se je obnesel letos precej dobro. Cena lepo rejeni živini je za tokrat nekoliko poskočila, ker je bilo več zunanjih kupcev. — Usnjar Anton Marčič je otvoril v svoji novi hiši na Glavnem trgu lepo urejeno prodajalno. Istotako prenese v kratkem svojo obrt klobučar Topolšek v lastno hišo tik trgovca Pinterja. — Obrtnikom in trgovcem v Slov. Bistrici ne gre preslabo, ker si vsak čas eden ali drugi lahko kupi hišo. Zato pa se javnim nameščencem vsled izvanredne draginje ne godi dobro. Odbornik Gumzej torej ni upravičen, da se pri občinskih sejah jezi na javne nameščence. Ali je to znak njegove nove politične preorientacije?

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA.

26. avgusta 1925.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz leta 1921 den. 76; Zastavni listi Kranjske deželne banke den. 20, bl. 25; Kom. zadolžnice Kranjske deželne banke den. 20, bl. 25; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 201, bl. 204; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 225, bl. 265; Merkantilna banka, Kočevje den. 100, bl. 100; Prva hrvatska štedionica, Zagreb den. 910; Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana den. 90; Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana bl. 340; Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana den. 112; »Stavbna družba« d. d., Ljubljana den. 165, bl. 180.

Blago: Bukove deske, od 2 m dolž. naprej, 25 mm, od 12—30 cm šir., fco meja den. 530; jelove deske, monte, 20 mm in 25 mm, media 25 cm, 400 m³, fco meja bl. 510; testoni, 4—10, monte, fob Sušak den. 555; bukova drva, suha, fco Podbrdo, 20 vag. den. 21, bl. 21; pšenica domača, fco Ljubljana den. 275; otrobi pšen., fco Postojna trans. bl. 200; oves slav., par. Ljubljana bl. 185; laneno seme, fco Ljubljana den. 545; riž italijanski, gl. vzorca, fco Postojna trans. bl. 516.

BORZE.

— **Zagreb,** dne 26. avgusta. Devize: Newyork ček 55.6—56.2, London izplačilo 271.1—273.1, Pariz 261.5—265.5, Praga 164.9—166.9, Curih 1081.5—1089.5, Amsterdam (zaključek 226.5), Dunaj 782.5—792.5, Berlin 1327—1337.

— **Curih,** dne 26. avgusta. Beograd 9.225, Newyork 516, London 25.07, Pariz 24.18, Milan 19.30, Berlin 1.228, Dunaj 72.65, Bukarešta 2.60, Varšava 87.50, Budimpešta 0.007255, Sofija 375.

× **Prodaja premoga.** Državni premogovnik v Škalah proda dne 3. septembra t. l. ob 11. uri na javni dražbi 50 desettonskih vagonov premoga.

× **Poset Lwowskega velesejma.** Večje število zastopnikov zagrebških gospodarskih krogov se udeleži letošnjega velesejma v Lwovu, ki se otvori 5. septembra t. l. Zastopniki bodo prisostvovali tudi konferenci poljskih in češkoslovaških zbornic, ki se bo vršila v Lwovu najbrže 7. septembra. Obiskalo se bo pri tej priliki nekatere večje industrijske centre Poljske. Celo potovanje bo trajalo približno 10 do 12 dni. Zastopstvo odpotuje iz Zagreba dne 3. septembra. Želeti bi bilo z ozirom na veliko važnost razvoja gospodarskih odnošajev med Poljsko in našo državo, da se potovanja udeležijo tudi gospodarski krogi Slovenije. Interesenti naj prijavijo svojo udeležbo Zbornici za trgovino, obrt in industrijo najkasneje do sobote opoldne.

Pustolovec Strasnov nadaljuje.

»To pa danes ni mogoče, kajti Reisig je danes na svojem posestvu v Kisunyonu. Če pa ravno želite, se lahko peljeva tja. Kupil sem štiri krasne vrance, poskusiva jih.«

»Ej, ej, ljubi škofijček, Ti imaš denar, da si kupuješ konje«, sem si mislil, »Ti boš plačal! . . .«

»To je prav lepo«, sem odvrnil. »Dajte ga telefonično obvestiti, da sem tu ter da ga želim popoldne obiskati.« Škof je odklonil: »Ne, pustiva to za jutri. Imam svoje vzroke zato.«

Nato sva govorila o vsakovrstnih stvareh. Vprašal me je, kaj je na Dunaju novega, o čemur sem bil jako dobro informiran. Kljub vsemu pa sem opazil, da se je skrivala za škofovo gostoljubnostjo radovednost, zakaj sem prav za prav prišel. Končno me je vprašal nenadoma brez vsakega uvoda: »Dragi gospod ministerijalni svetnik, kaj pomeni prav za prav Vaš obisk?«

»Torej, ker Vam moram končno prej ali slej povedati, nočem Vaše radovednosti več mučiti. Hočejo Vas napraviti za velikovaraždinskega škofa.«

Škof je kar okamenel. Neprikrit strah se je slikal v njegovih potezah. »Mene? Toda, kako pa?«

»O tem, kako, me ne smete popraševati, tega sam ne vem. Toda res je, dragi škof. Ampak novica Vas ni prav nič razveselila, kakor vidim?«

Odkrito priznam, da me je spravilo očividno škofovo razočaranje v precejšno zadrego. Zdelo se je, da ga ni prav nič veselilo postati velikovaraždinski škof in kardinal. To je moralo imeti svoj vzrok in ta vzrok sem hotel izvedeti.

»No, da«, mi je odgovoril v zadregi, »to bi bila pač velika čast, zakaj med velikovaraždinskim in tukajšnjim škofom je precejšnja razlika, toda po pravici povedano: meni ugaja bolj tu. Tu sem rojen in zadovoljen sem s tem, kar je. Ne bi šel rad v Veliki Varaždin.«

»Tako«, sem si mislil, »Ti ne bi šel rad v Veliki Varaždin? Pa dobro. Za Strasnova je egalno. Če hočeš iti, plačaš, da greš, če pa nočeš iti, plačaš, da ostaneš.«

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Železnikar Aleksander.
Tiska tiskarna »Merkur«, Ljubljana.

(68)

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

Prav tako jim ne koristi, ko pritiskajo oči na linice, mislijo še celo, da so te od znotraj zaprte s ploščami, kar seveda ni res.

»Da je mogoče ta avto popolnoma zapreti, to vem, a infamno je, da je bil zaprt prav tedaj, ko so umrli. Pa vseeno! Kaj niso to morda le steklena okna, ki izgledajo le od zunaj neprozorna?«

Torej ta fizikalni zakon pozna tudi Italijan in ima tudi sredstvo, da takoj napravi poizkus — iz žepa potegne svetilko . . .

Pravočasno opozori Georg in pravočasno zapro zaklopnice, najprej one, proti katerim drži Italijan svetilko. Sedaj seveda ne vidi Italijan za okencem nič drugega kot zaklopnico in to pri vseh po vrsti.

»Prokleto! Tudi vse line so zaprli. Toda saj je vseeno, če so mrliči not ali ne, glavno je, da imam avtomobil, v njem tako nimamo nič iskati in tudi Vau-litzana ne bom čakal. Če je zunaj in pri življenju, naj pride za nami. Naprej, napežite!«

Previdno odpro zopet linice. Italijan je svetilko spravil; in sedaj vidijo kako pritrdijo Mongolci dolge usnjene jermene na vzdolbinah, ki jih ima avto tupatam in tako vprežejo konje. Potem zopet zajahajo. Konji, ki so bili vajeni vleči že v karavanah, potegnejo in z lahkoto spravijo avtomobil v vožnjo.

Šestnajst konj vleče tako voz, eden, vodnik je gotovo šimalki, Italijan pa jezdi poleg.

Živi mrtveci v avtomobilu so izvedeli precej. Mongolci so bili popolnoma pripravljeni odvesti najdeni avto s svojimi konji. In Italijanu ni bilo na tem, da bi prišel v avtovo notranjost, zadostovalo mu je, da ga je lahko vedel s seboj. Torej ni bil on pravi povzročitelj nameravanega zastrupljenja, delal je po nalogu nekoga, kateremu je moral proti plačilu privesti avtomobil.

Kdo je torej pravi povzročitelj? To je bilo treba pričakati, to bodo izvedeli le, če se puste mirno vleči. Imena tega moža niso slišali, pravtako niso govorili nikdar o cilju vožnje. Molče se pomika karavana po pesku in tako tudi ostane.

Čez dve uri dajo konjem jesti sena in piti iz mehurjev. Zopet čez tri ure se izpremene peščena tla v stepo; pridejo do vodnjaka, kjer zopet nekoliko počivajo. Potem krenejo v popolnoma novo smer, ki jo določi šimalki. Morali so poiskati vedno vodnjake ali studence in tako so potovali semintja do večera in so prenočili ob vodnjaku. Konji so našli dovolj krme, jezdeci pa so se zadovoljili s kosom suhega mesa in kosom kamelinega sira, in tako bo zadostovalo to, kar so imeli s seboj v vrečici za dva tedna.

»Obljublja se nam dolga vožnja s to konjsko vprego,« meni Georg.

»Naj bo,« meni Leonor. »Časa imamo dovolj, in jaz moram na vsak način izvedeti, komu bodo slednjič oddali naš avto.«

In še šest dni je trpela ta vožnja s konji preko mongolske puščave! Vedno semintja, od vodnjaka do vodnjaka.

Avtomobilovim prebivalcem, ki so bili kot živi mrliči v rakvi, je bila vožnja peklensko dolgočasna. Napetost pa je bila vedno večja in večja, kje da končajo vožnjo.

Omeniti je treba, da niso trpeli pomanjkanja zraka, čeprav so bili popolnoma zaprti. Za take situacije je pač poskrbel iznajditelj avta. Voz je imel na spodnji strani zračne luknjice, skozi katere je uhajala ogljikova kislina in prihajal kisik, zakaj zrak sam skrbi, da ostane razmerje med dušikom in kisikom vedno isto. Zid iz opeke ni neprodiren, v zaprto sobo, kjer so ljudje, ki porabljajo kisik, prihaja skozi steno dosti več kisika kakor dušika. Če bi tega ne bilo, bi ne mogli izdržati v zaprti sobi niti eno uro.

Dovod svežega zraka so lahko tudi povečali, da so ga vsrkavali s cevjo. Pri tem so rabili stroj, ki pa je tako tiho deloval, da ga oni zunaj niti slišali niso.

Da, nekoč so delovali vsi stroji, voz je sam tekel, a Mongolci niso opazili ničesar.

Od časa do časa so vozili po peščenih tleh, kjer so se konji silno mučili, da so spravili voz naprej. Da bi jim pomagali s tem, da razširijo kolesa, tega niso smeli storiti. Leonor in Adam pa sta se pogovorila, in pognali so stroj, da so se kolesa vsaj nekoliko vrtila; že to je bilo konjem v veliko pomoč in Mongolci niso zapazili sile, ki jo je dajal avto sam, tudi tedaj ne, ko je bila pokrajina hribovita in je zopet deloval stroj.

Na ta način so prišli hitreje naprej; gonjači bi bili sicer gotovo iskali kraje, kjer bi konji lažje vlekli težak voz; s tem pa bi bili izgubili mnogo časa.

(Dalje prih.)

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5·—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Uprava Ljubljanskega velesejma

odda točilnico na prostoru, kjer bo prirejena dne 6. septembra razstava plemenske živine in konj. Ponudbe na Urad Velesejma v Ljubljani.

Pisarniška moč

z dvoletno prakso išče mesta, najraje na deželi. Ponudbe prosi na upravo lista pod »Dobra moč«.

Išče se

za 1. september stanovanje v Ljubljani, obstoječe iz kuhinje in sobe. — Ponudbe na upravo lista pod »Stanovanje«.

Stare jute

od manufakture ali volne kupuje v vsaki množini skladišče Konopjuta d. d., Ljubljana, Gosposvetska c. 2.

Gramofon

dobro ohranjen, se po ceni proda. Naslov pove uprava.

Poročila bi se rada

gospodična, trgovsko naobražena, z mladim inteligentnim gospodom v starosti 30 let z nekoliko premoženjem, ki bi služilo v razširjenje trgovine. Tajnost zajamčena. Le resne ponudbe. Dopise le s sliko je vposlati na upravo »Narodnega Dnevnika« pod šifro »Sreča«.

Naročajte in širite „NARODNI DNEVNIK"!

„Opeka"

prvovrstne zidake priporoča opekarna

„EMONA" D. D.

v Ljubljani — Tovarna na Viču (Brdo) — Pisarna v Pražakovi ulici 3, prtličje.

Cenjenim občinstvu vljudno naznanjam, da bom imel z 29. septembrom naprej tudi popoldan vsakovrstne sveže - - peciva. - -

Pekarna

Anton Preskar

Dunajska cesta št. 5.

Vido Bratovž trgovska agentura Ljubljana, Gosposvetska c. 2

si dovoljuje tem potom p. n. interesente najvljudneje obvestiti, da zastopa sledeče tvrdke:

KONOPJUTA D. D. promet konopnenih in jutastih izdelkov, centrala Zagreb, skladišče za Slovenijo Ljubljana, Gosposvetska c. 2.

SIMON SEMLER, Pilzen tovarna galanterijskih izdelkov (vlasnice, knoflice, pletilke, risalni žebljički itd.)

SÜDDEUTSCHE SCHMIRGELWERKE A. G. Memmingen, Bayern tovarna smirkovega blaga, tako na platnu kakor na papirju in vseh vrst gladil za čevljarsko in mizarsko industrijo.

Tovarna nogavic „KLJUČ".

Za časa velesejma paviljon „E" koje 12, 14, 16.

GAMAUFOVO umetno gnojilo za cvetlice

je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredno bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nianso barve. Cena zavojčku Din 3·—. Razpošilja društvo:

„VRTNARSKA ŠOLA" V KRANJU.

Stalna zaloga: Herzmansky, Korsika, Adria, Bajc, Urbanič, Kane.